

Nâng cao chất lượng dạy học các môn lý luận chính trị theo Tư tưởng Hồ Chí Minh tại Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh

Phạm Mạnh Thắng, Hồ Thị Ngọc Vương*

*Khoa Giáo dục Chính trị, trường Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh

Received: 10/7/2024; Accepted: 16/7/2024; Published: 7/8/2024

Abstract: Political theory education is an important part of the Party's ideological work, contributing to the strength of the beliefs of cadres, party members and people in the leadership of the Party, on revolutionary money and the way. to socialism. The article focuses on clarifying the content of Ho Chi Minh's ideology on political theory education and proposing a number of solutions to contribute to improving the quality of teaching political theory subjects at Ho Chi Minh City University of Education. Ho Chi Minh according to Ho Chi Minh's thought.

Keywords: Improving, quality and thought Ho Chi Minh

1. Đặt vấn đề

Giáo dục lý luận chính trị là một phần quan trọng trong công tác tư tưởng của Đảng, góp phần củng cố niềm tin của cán bộ, đảng viên và nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng, vào tiền đề cách mạng và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội. Bài viết tập trung làm rõ nội dung về tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lý luận chính trị và kiến nghị một số giải pháp góp phần nâng cao chất lượng dạy học các môn lý luận chính trị tại trường Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh theo Tư tưởng Hồ Chí Minh.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục lý luận chính trị

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất quan tâm đến công tác giáo dục lý luận chính trị, tư tưởng. Người khẳng định: “lý luận như cái kim chỉ nam, nó chỉ phương hướng cho chúng ta trong công việc thực tế. Không có lý luận thì lúng túng như nhắm mắt mà đi”. Trong Diễn văn khai mạc lớp học lý luận khóa I trường Nguyễn Ái Quốc, Người nhắc lại quan điểm của Lê Nin “không có lý luận cách mạng thì không có phong trào cách mạng”. Giáo dục lý luận chính trị là một phần quan trọng trong công tác tư tưởng của Đảng, góp phần củng cố niềm tin của cán bộ, đảng viên và nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng, vào tiền đề cách mạng và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội. Khẳng định mục đích của việc học lý luận “học để vận dụng chứ không phải học lý luận vì lý luận hoặc tạo cho mình một cái vốn lý luận để sau này đưa ra mặc cả với Đảng” và tu dưỡng đạo đức cách mạng để phục vụ sự nghiệp cách mạng; tăng cường giáo

dục ý thức tự hào và niềm tin nhằm đào tạo ra những thế hệ biết “Học để làm việc, làm người, làm cán bộ Học để phụng sự Đoàn thể, phụng sự giai cấp và nhân dân, phụng sự Tổ quốc và nhân loại”, Người lưu ý với cán bộ đảng viên và nhân dân khi học tập lý luận “ Học tập lý luận chính trị phải học tập tinh thần của chủ nghĩa Mác – Lê Nin, lập trường, quan điểm và phương pháp của Chủ nghĩa Mác – Lê Nin để áp dụng lập trường, quan điểm và phương pháp ấy mà giải quyết cho tốt những vấn đề thực tiễn ấy”. Khi đứng trước nhiệm vụ cách mạng ngày càng mới và phức tạp, trong việc lãnh đạo, Đảng ta không khỏi lúng túng, không tránh khỏi sai lầm nên “Đảng ta tổ chức trường học lý luận cho cán bộ là để nâng cao trình độ lý luận của Đảng ta đảng giải quyết sự đòi hỏi của nhiệm vụ cách mạng và tình hình thực tế của Đảng ta, để Đảng ta có thể làm tốt hơn công tác của mình, hoàn thành tốt hơn nhiệm vụ cách mạng vĩ đại của mình”.

Về nội dung giáo dục lý luận chính trị, Người nhấn mạnh phải nhằm đạt được những mục đích của việc chỉnh đốn Đảng:

- “- Lập trường giai cấp vô sản phải vững chắc.
- Phải làm đúng chính sách của Đảng và của Chính phủ, và theo đúng đường lối quần chúng trong mọi việc.
- Phải triệt để chống bệnh quan liêu, hình thức, tham ô, lãng phí.
- Phải thật sự thi hành dân chủ trong Đảng và trong quần chúng.
- Phải thật thà tự phê bình và phê bình, phải học tập chủ nghĩa Mác - Lênin và thấm nhuần chính sách

của Đảng để luôn luôn tiến bộ.

- Thái độ học tập phải nghiêm chỉnh, tự kiểm thảo phải thật thà

Đối với nguyên tắc giáo dục, Hồ Chí Minh đề cập những nguyên tắc như Giáo dục lý luận chính trị phải đảm bảo tính thống nhất giữa tính đảng với tính khoa học, Lý luận gắn với thực tiễn, học đi đôi với hành và Người coi đây là điều cốt lõi trong giáo dục và học tập lý luận, là một nguyên tắc của lý luận Mác - Lênin: “Thống nhất giữa lý luận và thực tiễn là một nguyên tắc căn bản của chủ nghĩa Mác - Lênin. Thực tiễn không có lý luận hướng dẫn thì thành thực tiễn mù quáng. Lý luận mà không có liên hệ với thực tiễn là lý luận suông”. Trong tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc* (1947), Người viết: “Lý luận như cái kim chỉ nam, nó chỉ phương hướng cho chúng ta trong công việc thực tế. Không có lý luận thì lúng túng như nhắm mắt mà đi”. Người nêu rõ phương châm, phương pháp học tập là lý luận liên hệ với thực tế.

Phương pháp giáo dục lý luận chính trị, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: Việc cốt yếu là phải làm cho người học hiểu thấu vấn đề. Khi thực hiện quá trình dạy, người thầy cần chú ý việc gì cũng phải bắt đầu từ gốc, dần dần đến ngọn, từ ít đến nhiều, từ hẹp đến rộng, không thể vội vàng, tham mau, tham nhiều trong một lúc. Người nói: “Giáo dục cũng phải theo hoàn cảnh, điều kiện. Phải ra sức làm nhưng làm vội không được. Từ đây ra cửa thì thứ nhất là bước thứ nhất, thứ hai mới đến bước thứ hai rồi thứ ba mới đến bước thứ ba. Vội thì ngã. Làm phải có kế hoạch, có từng bước”. Người chú trọng đến tính tự học của người học “phải tự nguyện, tự giác, phải nêu cao tác phong độc lập suy nghĩ và tự do tư tưởng”. Một trong những phương pháp giáo dục nữa là phương pháp nêu gương “Một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”. Ngoài ra, Hồ Chí Minh quan tâm đến cách thức tổ chức lớp: “Đông quá thì dạy và học ít kết quả vì trình độ lý luận của người học chênh lệch, nên thu nhận không đều. Trình độ công tác thực tế của người học cũng khác nhau, nên chương trình không sát”.

2.2. Thực trạng dạy học các môn lý luận chính trị tại trường Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh theo Tư tưởng Hồ Chí Minh

Theo kết quả nghiên cứu trong đề tài “*Nâng cao chất lượng học các môn Lý luận chính trị cho sinh viên trường Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh*” của tác giả Ngô Bá Khiêm, khi khảo sát 285 sinh viên về nhận thức mục đích học các môn lý luận chính

trị thì có 31,5 % học để vận dụng vào thực tiễn và 48,3% học để qua môn, chỉ có 32,6% tự giác học và thực hiện các nhiệm vụ giảng viên giao, 24,7% chủ động tìm kiếm các tài liệu bổ trợ có liên quan đến học phần. Từ đó, cho thấy còn không ít sinh viên chưa nhận thức đúng tầm quan trọng và vai trò của các môn Lý luận chính trị và chưa chủ động trong học tập các môn học này.

Ngoài ra, chỉ có 16,9% sinh viên cảm thấy say mê, yêu thích, 28,1% có hứng thú với các môn học. Mức độ ảnh hưởng của các yếu tố đến việc học các môn lý luận chính trị như sau: phong cách giảng dạy và truyền cảm hứng của giảng viên chiếm 52%, trình độ chuyên môn 34,8%, phương tiện dạy học 24,8%. Tác giả tiến hành khảo sát với 346 sinh viên khóa 48 (2023- 2027) dành cho sinh viên toàn trường, có 63,6% sinh viên cảm thấy hứng thú với học phần Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam và Tư tưởng Hồ Chí Minh trong đó có 47,3% rất có đam mê với các học phần này. Nguyên nhân cụ thể như 57,4% do phong cách và truyền cảm hứng của giảng viên, 38,6% do kiến thức các học phần này gần gũi với sinh viên, 34,9% do giảng viên sử dụng đa dạng các phương pháp dạy học. Kết quả trên cho thấy vai trò quan trọng của giảng viên các môn lý luận chính trị quyết định chủ yếu đến chất lượng dạy và học các môn lý luận chính trị.

Xét ở góc độ các hình thức dạy học, có 49,4% sinh viên cho rằng giảng viên chủ yếu sử dụng phương pháp đàm thoại, 43,8% giảng viên có sử dụng dạy học hợp tác và 42, 7% giảng viên có sử dụng dạy học trải nghiệm nằm ở học phần Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam và Tư tưởng Hồ Chí Minh. Kết quả trên cũng phản ảnh phương pháp và kỹ thuật dạy học ở một số học phần các môn lý luận chính trị chưa có nhiều thay đổi.

2.3. Một vài kiến nghị góp phần nâng cao hiệu quả dạy học các môn Lý luận chính trị theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

Một là, nâng cao chất lượng của đội ngũ giảng dạy các môn lý luận chính trị. Nghị quyết số 35-NQ/TW ngày 22-10-2018 của Bộ Chính trị về tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới xác định: “*Tiếp tục đổi mới, hoàn thiện chương trình đào tạo, cập nhật kiến thức lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên trong các học viện, các trường chính trị. Nâng cao chất lượng công tác đào tạo, bồi dưỡng, xây dựng đội ngũ giảng viên lý luận chính*

trị, các môn khoa học xã hội và nhân văn đáp ứng yêu cầu công tác giáo dục chính trị tư tưởng...”. Các trường Đại học, cao đẳng cần nhận thức đúng vai trò của các môn lý luận chính trị trong giáo dục đại học và thực hiện xây dựng, củng cố, thường xuyên bồi dưỡng, nâng cao phẩm chất, năng lực của đội ngũ giảng viên như học tập nâng cao trình độ, tuyển dụng và sắp xếp các bộ môn, đẩy mạnh sinh hoạt chuyên môn. Đội ngũ giảng viên được đào tạo bài bản, đúng chuyên ngành đào tạo phù hợp với các học phần giảng dạy theo quan điểm chỉ đạo của Ban Tuyên giáo Trung ương “đào tạo môn học nào thì giảng dạy môn học đó”.

Hai là, đảm bảo các nguyên tắc trong dạy học các môn lý luận chính trị như tính thực tiễn, tính đảng, tính khoa học. Đội ngũ giảng viên phải gắn lý luận với thực tiễn phù hợp với từng đối tượng sinh viên, từng chuyên ngành học để người học vận dụng được những kiến thức của các môn lý luận chính trị vào thực tiễn bản thân, ngành học của mình. Để thực hiện được đòi hỏi giảng viên phải nắm chắc kiến thức và am hiểu thực tiễn, nắm bắt thông tin nhanh và có khả năng liên kết kiến thức liên ngành.

Ba là, vận dụng linh hoạt các phương pháp, kỹ thuật dạy học tích cực. Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Đảng ta tiếp tục nhấn mạnh giáo dục lý luận chính trị là nhiệm vụ cơ bản trong tình hình mới: “Đổi mới căn bản nội dung, chương trình, phương pháp giáo dục lý luận chính trị theo hướng khoa học, sáng tạo, hiện đại và gắn lý luận với thực tiễn”. Giảng viên cần thay đổi cách học và phương pháp học, tạo sự hứng thú, kích thích tìm tòi, đi sâu nghiên cứu của học viên, giúp cho học viên phát huy được tính chủ động, sáng tạo. Sử dụng các phương tiện kỹ thuật nhằm thay đổi phương pháp dạy học, học học; giúp học viên tiếp cận được khoa học kỹ thuật, gắn lý luận với thực tiễn, gắn học với hành. Để thực hiện được điều đó, đội ngũ giảng viên tiếp tục vận dụng các phương pháp, kỹ thuật dạy học tích cực lấy học trò làm trung tâm; tổ chức các giờ học cho sinh viên tranh biện, thảo luận phản bác các luận điệu sai trái của các thế lực thù địch; đưa những vấn đề kinh tế, chính trị, xã hội gắn kết với nội dung bài giảng thiết thực, gần gũi, mang hơi thở của cuộc sống. Giảng viên có thể tổ chức các hoạt động dạy học báo cáo sản phẩm của nhóm thông qua các đề tài gắn liền với thực tiễn từ việc vận dụng các nội dung của môn học nhằm phân biện, bác bỏ các quan điểm xuyên tạc, phủ nhận chủ nghĩa Mác - Lênin trên các

nguyên lý cơ bản; lồng ghép những nội dung các Chỉ thị, Nghị quyết của Trung ương Đảng, Đảng bộ Tp. Hồ Chí Minh, Đảng bộ Trường, các tác phẩm của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng vào từng nội dung bài giảng môn học; tổ chức các hoạt động nghiên cứu thực tế tại các địa chỉ đỏ của TP. Hồ Chí Minh như Bảo tàng Chứng tích Chiến tranh, Hầm chứa vũ khí Biệt động Sài Gòn, tham quan căn hầm số nhà 287/70 Nguyễn Đình Chiểu, Dinh Thống Nhất trong học phần Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam, Bảo tàng Hồ Chí Minh chi nhánh TP. Hồ Chí Minh, căn nhà số 5 đường Châu Văn Liêm trong học phần Tư tưởng Hồ Chí Minh,...

Bốn là, phát huy tính nêu gương của giảng viên các môn lý luận chính trị. Đội ngũ giảng viên lý luận chính trị cần tham gia vào các hoạt động của nhà trường nói chung và sinh viên nói riêng như báo cáo tình hình thời sự, triển khai Nghị quyết Đại hội Đảng các cấp, giới thiệu các tác phẩm của Tổng Bí thư, chuyên đề “Đảng với thanh niên, thanh niên với Đảng”... Ngoài ra, nghiên cứu khoa học với vai trò là những chiến sĩ tiên phong với những công trình nghiên cứu đấu tranh, phản bác các luận điệu xuyên tạc của các thế lực thù địch, bảo vệ nền tảng chủ nghĩa Mác - Lê Nin, tư tưởng Hồ Chí Minh, mục tiêu độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội.

3. Kết luận

Tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống và khơi dậy khát vọng cống hiến cho sinh viên là việc làm cần thiết, có ý nghĩa chiến lược, lâu dài góp phần phát triển con người toàn diện để làm chủ vận mệnh, tương lai nước nhà. Trong bối cảnh hiện nay, công tác lý luận chính trị cũng đang đứng trước những thách thức mới trước sự bùng nổ của thông tin, sự chống đối của các thế lực thù địch và sự thay đổi mau chóng của giáo dục đại học hiện nay. Trước tình hình mới, nhiệm vụ mới, tăng cường công tác giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên là hết sức cần thiết và có ý nghĩa quan trọng. Nhiệm vụ đó đòi hỏi mỗi cấp ủy đảng, mỗi nhà trường, mỗi giảng viên hiểu rõ tầm quan trọng và trách nhiệm đối với công tác giáo dục lý luận chính trị.

Tài liệu tham khảo

1. Hồ Chí Minh (2011), Toàn tập, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật
2. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Sđd, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật
3. Hồ Chí Minh: Toàn tập, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật